

ศีลธรรมกับลัทธิมนุษยชนในพุทธปรัชญาเถรวาท

นาย บุญธรรม พุทธิทรัพย์

ศูนย์วิทยพัทยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาปรัชญา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

ISBN 974-578-001-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016434

110305579

MORALITY AND HUMAN RIGHTS IN THERAVADA BUDDHISM

Mr. BOONTHUM POONSUP

ศูนย์วิทยพัทธยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Philosophy

Graduate School

Chulalongkorn University

1989

TSBN 974-578-001-4

บุญธรรม พุทธรักษ์ : ศีลธรรมกับสิทธิมนุษยชนในพุทธปรัชญาเถรวาท (MORALITY AND HUMAN RIGHTS IN TRERAVADA BUDDHISM) อ.ที่ปรึกษา : รศ. ดร. สุนทร ฌรังษี, ผศ. อุกฤษฏ์ แพทย์น้อย, 75 หน้า ISBN 974-578-001-4

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ วัตถุประสงค์ที่จะศึกษาว่า มีมโนทัศน์ของสิทธิมนุษยชน ในมโนทัศน์ของพุทธศาสนาหรือไม่ โดยบทที่ 2 เป็นการอธิบายให้เห็นมโนทัศน์สิทธิมนุษยชนของ กีเวิร์ธ ในบทที่ 3 เป็นการอธิบายให้เห็นมโนทัศน์โดยทั่วไปของพุทธศาสนา แล้วนำมาเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างระหว่างมโนทัศน์ทั้งสอง ในบทที่ 4 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าไม่จำเป็นต้องมีมโนทัศน์สิทธิมนุษยชนในพุทธปรัชญาเถรวาท

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ปรัชญา
สาขาวิชา ปรัชญา
ปีการศึกษา

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : ศีลธรรมกับลัทธิมนุษยนิยมในพุทธปรัชญาเถรวาท
 โดย : นายบุญธรรม พุทธิทรัพย์
 ภาควิชา : ปรัชญา
 อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร ฝ รังษี
 อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์อุกฤษฏ์ แพทย์น้อย

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
 เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ปรีชา ช้างขวัญยืน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
 (รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร ฝ รังษี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา (ร่วม)
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์อุกฤษฏ์ แพทย์น้อย)

..... กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณเสนาอานันท์)

..... กรรมการ
 (ดร.พระมหาประยูร มีฤกษ์)

BOONTHUM : MORALITY AND HUMAN RIGHTS IN TRERAVADA BUDDHISM. THESIS
 ADVISOR : ASSO. PROF. SUNTHORN Na-Rangsi, ASSIST. PROF. UKRIT PATNO
 175 pp.

This thesis intends to explore whether is the concept of human rights is Theravada Buddhism or not. In chapter 2, it explicates Gewirth's notion of human rights which will be used as a model for analysis. Chapter 3 describes the basic philosophy of Buddhism. Chapter 4 compares and contrasts Buddhist philosophy with the western idea of human rights as explified by Gewirth's works. The thesis concludes that Buddhism does not need the concept of human rights as its basis

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ปรัชญา
 สาขาวิชา ปรัชญา
 ปีการศึกษา

ลายมือชื่อนิติศ
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอระลึกถึงคุณของอาจารย์ และคณาจารย์ที่กรุณาให้ความรู้ และการใช้ความรู้ไปในทางที่เหมาะสม นับตั้งแต่ข้าพเจ้าเริ่มรู้จักการเรียนรู้อบรมจนขณะนี้ ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร ฦ รั้งซี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ อุกฤษฏ์ แพทย์น้อย ที่กรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และที่ปรึกษาร่วมตามลำดับ รวมทั้งกรุณาให้ความสนใจต่องานที่ข้าพเจ้าทำมาโดยตลอด ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.วิทย์ วิศทเวทย์, รองศาสตราจารย์ปรีชา ช้างขวัญยืน, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา สภาอานันท์ ที่กรุณาแนะนำหัวข้อเกี่ยวกับชื่อและแนวทางการทำงานวิจัย รวมทั้งให้คำปรึกษาที่จำเป็นหลายประการ ขอขอบพระคุณ ดร.พระมหาประยูร มีฤกษ์ ที่ให้ความกระจ่างเกี่ยวกับพื้นฐานทางศีลธรรมของพุทธแก่ข้าพเจ้า

ขอขอบพระคุณอาจารย์วิบูลย์ สหพิพัฒนกุล และครอบครัวที่คอยเป็นกำลังใจรวมทั้งช่วยเหลือผู้วิจัยเสมอมาทั้งในแง่ทุนทรัพย์ และสถานที่

ขอขอบคุณมิตรสหายที่เป็นกัลยามิตร ที่คอยช่วยเหลือให้การสนับสนุน และร่วมถกเถียงปัญหา จนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จเป็นรูปเล่มออกมา

ท้ายที่สุดผู้วิจัยใคร่ขอกราบของพระคุณ บิดา-มารดา ซึ่งสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	
กิตติกรรมประกาศ	
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 ขอบเขตงานวิจัย	2
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.4 ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
2 มโนทัศน์ลัทธิมนุษยชน	4
2.1 ระบบศีลธรรมกับทฤษฎีลัทธิมนุษยชน	4
2.2 ลัทธิที่กฎหมายรับรองกับลัทธิทางศีลธรรม.....	5
2.3 ลัทธิทางศีลธรรมกับลัทธิมนุษยชน	7
2.4 มโนทัศน์ลัทธิมนุษยชนกับทฤษฎีลัทธิมนุษยชน.....	10
2.4.1 ลัทธิมนุษยชนของ อะแลน กีเวิร์ธ (ALAN GEWIRTH).....	16
2.4.2 สรุป : มโนทัศน์ลัทธิมนุษยชน (ตามแนวคิด ของ กีเวิร์ธ).....	25
3 ระบบศีลธรรมของพุทธปรัชญาเถรวาท.....	31
3.1 ข้อควรเข้าใจเบื้องต้น.....	31

4	ความสัมพันธ์ระหว่างระบบศีลธรรมของพุทธปรัชญาเถรวาท กับมรณทัศน์ลัทธิมนุษยชน ตามแนวคิดของ กีเวิร์ธ	47
4.1	ลัทธิมนุษยชนกับระบบศีลธรรมแบบพุทธ	47
5	บทสรุป : คำถามที่ต้องทบทวน	64
	บรรณานุกรม	76
	ประวัติ	78

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย